

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 สรุปผลเป็นดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารงานระหว่างผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ไม่ได้รับเงินวิทยฐานะ กับผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ได้รับเงินวิทยฐานะ 5,600
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารงานระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี
4. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารงานระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ที่มีประสบการณ์ น้อยกว่า 5 ปี 5 – 10 ปี และมากกว่า 10 ปี

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารงานอยู่ในระดับมาก
2. ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ที่มีตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ไม่ได้รับเงินวิทยฐานะ กับผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ได้รับเงินวิทยฐานะ 5,600 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารงานแตกต่างกัน
3. ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารงานแตกต่างกัน

4. ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารงาน แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ประจำปีการศึกษา 2548 จำนวนทั้งสิ้น 124 คน จำแนกเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ไม่ได้รับเงินวิทยฐานะ จำนวน 78 คน และผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ได้รับเงินวิทยฐานะ 5,600 จำนวน 46 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และ ประสบการณ์ในการทำงาน ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ทั้ง 4 ด้าน

1.2.1 ด้านการปฏิบัติงาน

2.2.2 ด้านมนุษยสัมพันธ์

3.2.3 ด้านความคิด

4.2.4 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ใน 4 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความคิด และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ มี 5 ช่วงคะแนน ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นว่ามีทักษะในการบริหารในระดับใด ได้แก่ ความคิดเห็นมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มี 45 ข้อ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากประชากรเป็นข้าราชการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามและขอรับคืนด้วยตนเอง ได้รับคืนมาทั้งหมดจำนวน 124 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามทั้ง 2 ส่วน โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows แยกวิเคราะห์ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบตารางมีคำบรรยายประกอบ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์ประเมินของ สุรินทร์ สมศรี (2542:43) กำหนดไว้ดังนี้
  - คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารมากที่สุด
  - คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารมาก
  - คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารปานกลาง
  - คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารน้อย
  - คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารน้อยที่สุด
3. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน วิเคราะห์โดยใช้ค่า t-test
4. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน วิเคราะห์โดยใช้ค่า t-test
5. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสบการณ์การบริหารแตกต่างกัน วิเคราะห์โดยใช้ค่า F-test หากพบความแตกต่าง จะวิเคราะห์เป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ้

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 4 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารงาน ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

($\bar{X} = 3.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการปฏิบัติงานมีทักษะอยู่ในระดับมาก ($X = 3.96$) ด้านมนุษยสัมพันธ์ มีทักษะอยู่ในระดับมาก ($X = 4.42$) ด้านความคิดมีทักษะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) ส่วนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีทักษะอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.90$)

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารงานระหว่างผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ไม่ได้รับเงินวิทยฐานะ กับผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ได้รับเงินวิทยฐานะ 5,600 ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการปฏิบัติงาน และด้านความคิดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารงานระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี พบว่าโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านความคิด และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านมนุษยสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน

4. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารงานระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี 5 – 10 ปี และมากกว่า 10 ปี พบว่าทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัย มีประเด็นที่ผู้วิจัยนำเสนอเพื่ออภิปรายผล ดังนี้

1. จากวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 และได้ตั้งสมมุติฐานไว้ว่ามีทักษะการบริหารงานอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารงาน ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามที่ตั้งสมมุติฐานไว้แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาตนเอง เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติหน้าที่เพิ่มขึ้นอันจะส่งผลให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ (สุรินทร์ สมศรี 2542 : 66) ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีทักษะด้านเทคนิควิธี ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความคิดอยู่ในระดับมาก และซึ่งสอดคล้องกับรายงาน

การวิจัยของ (วิสุทธิ์ ม่วงทอง 2528 : 64) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาต้องเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ และศักยภาพอย่างสมบูรณ์ เพราะต้องทำหน้าที่อย่างกว้างขวาง ทั้งหน้าที่ตามกฎหมายและหน้าที่ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายนอกจากนี้ (สมยศ มีเทศ 2531 : 7-8) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องบริหารงานในความรับผิดชอบ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ และจะต้องเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ มีศักดิ์ศรี เชื้อถ้อยคำและเป็นผู้นำทางการศึกษาที่ต้องปฏิบัติตามนโยบายของชาติ และต้องรอบรู้เป็นที่ปรึกษาในการปฏิบัติงานได้ มีความรู้ความสามารถและทักษะการบริหารงานเป็นอย่างดี

จากผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 มีทักษะในการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความคิด อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับปานกลาง อาจจะเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ แสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา ซึ่งส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ และศักยภาพที่สมบูรณ์แบบ

2. จากวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 และได้ตั้งสมมุติฐานไว้ว่าผู้บริหารที่มีตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ไม่ได้รับเงินวิทยฐานะ กับผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ได้รับเงินวิทยฐานะ 5,600 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะในการบริหารงานแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐาน เพราะผู้บริหารสถานศึกษาที่มีตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ไม่ได้รับเงินวิทยฐานะ กับผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ได้รับเงินวิทยฐานะ 5,600 มีความรับผิดชอบพัฒนาตนเองและเรียนรู้ในทักษะการบริหารและวิชาการต่างๆเจริญและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารจึงได้รับการอบรมศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ซึ่งสอดคล้องกับ (วิจิตร วรุตบางกูร 2540 : 50) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการพัฒนาทักษะการบริหารให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเห็นความสำคัญในการพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ (สุรินทร์ สมศรี 2542 : 1-2) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีตำแหน่งต่างกัน มีทักษะการบริหารงานไม่แตกต่าง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาทุกตำแหน่งต่างมีความเข้าใจในสภาพการบริหารงานในปัจจุบันว่า จะต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านปฏิบัติงานและด้านความคิดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ไม่ได้รับเงินวิทยฐานะ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารงานด้านการปฏิบัติงานเฉลี่ยระดับ ($\bar{X} = 3.90$) และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารด้าน

ความคิดเฉลี่ยระดับ ($\bar{X} = 4.01$) ซึ่งทั้งสองด้านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารต่ำกว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ได้รับเงินวิทยฐานะ 5,600 คือ ด้านการปฏิบัติงานเฉลี่ยระดับ ($\bar{X} = 4.06$) และด้านความคิดเฉลี่ยระดับ ($\bar{X} = 4.19$)

จากผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เพราะผู้บริหารสถานศึกษาที่มีตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ไม่ได้รับเงินวิทยฐานะมีความกระตือรือร้นที่ต้องการพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่มีศักยภาพในการบริหารงานจนผ่านหลักเกณฑ์การประเมิน สามารถยกระดับตนเองไปสู่ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ได้รับเงินวิทยฐานะ

3. จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 และได้ตั้งสมมุติฐานไว้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารงานแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามที่ตั้งสมมุติฐานไว้สอดคล้องกับการวิจัยของ (อรพิน พรหมตัน 2544 : 1-2) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีทักษะการบริหารงานแตกต่างกัน

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีมีความเห็นว่าวิชาการต่างๆ มีความเจริญและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ถ้าผู้บริหารสถานศึกษามีความเชี่ยวชาญในการที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจะกลายเป็นคนหัวก้าวหน้า ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างมากผู้บริหารจะต้องมีความกระตือรือร้น ในการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพในการบริหาร

4. จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 และได้ตั้งสมมุติฐานไว้ว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะในการบริหารงานแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารงานทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐาน แสดงให้เห็นว่าประสบการณ์ในการบริหารงานไม่ใช่ปัจจัยที่ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาทักษะการบริหารงาน ซึ่งสอดคล้องผลการวิจัยของ (สุรินทร์ สมศรี 2542 : 1-2) พบว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน มีทักษะในการบริหารงานไม่แตกต่างกัน

จากผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เพราะผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหาร ในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งแสดงว่า

ประสบการณ์การบริหาร ไม่ใช่ปัจจัยที่ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความต้องการพัฒนาทักษะการบริหาร เพราะว่า ปัจจุบันกระแสการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมรวมทั้งวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลต่อการจัดการศึกษาด้วยเพราะการศึกษาจะมีบทบาทและความสำคัญ ในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้สนองต่อการพัฒนาประเทศ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง เพื่อให้มีคุณลักษณะของผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ (อำนาจ วีรวรรณ 2535 : 194-195) ที่กล่าวว่าผู้บริหารจะต้องเป็นผู้รู้ซึ่งถึงแก่นงานนั้น คือเป็นผู้มีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา สามารถนำหลักวิชามาประยุกต์ใช้ให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ มุ่งการณ์ไกล มีการวางแผนสำหรับอนาคตได้อย่างเหมาะสม มีความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ต้องตื่นตัวปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ทันเหตุการณ์ และการเปลี่ยนแปลงของโลก และมีการเรียนรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา ทั้งนี้เนื่องจากคุณลักษณะของผู้บริหารเป็นสิ่งเกื้อกูลให้การปฏิบัติงาน เป็นผลสำเร็จ หากผู้บริหารมีคุณลักษณะไม่เหมาะสม ก็จะทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน และจะทำให้การดำเนินงานไม่ประสบผลสำเร็จ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องการพัฒนาตนเอง ให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับตำแหน่ง เพื่อให้สามารถปฏิบัติภารกิจในตำแหน่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ จากผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้และทำการวิจัย ดังนี้
  - 1.1 หน่วยงานระดับนโยบาย ควรสร้างหลักสูตรเพื่อพัฒนาบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยกำหนดให้มีเนื้อหา สาระ ความรู้และทักษะการบริหารในด้านการปฏิบัติงานด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความคิด และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
  - 1.2 หน่วยงานระดับสำนักเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช ควรจัดโครงการสัมมนาโดยกำหนดประเด็นจากอภิปราย เพื่อการวิเคราะห์สภาพปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยมีเนื้อหาที่ส่งผลกระทบต่อเนื่องจากทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก
  - 1.3 ผู้บริหารระดับโรงเรียน ควรสำรวจความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน เพื่อหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ในการที่จะพัฒนาตนเองสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา
  - 1.4 ผู้บริหารระดับสถานศึกษา ควรศึกษาวิเคราะห์ชุมชนเพื่อหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระจายอำนาจให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาวิจัยความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารทั้ง 4 ด้าน ในกลุ่มอื่น ๆ เช่น
ผู้บริหารสตรี หัวหน้าหมวดวิชา หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์
- 2.2 ควรศึกษาความคาดหวังของชุมชนต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา
โรงเรียนขนาดเล็ก